
Onze pijn omarmen: opmerkingen over de tsunami in 2004 in Azië

Originele Engelse versie:

[Embracing our pain: comments on 2004 Asia Tsunami | Plum Village](#)

The article is an excerpt from a dharma talk given by meditation master Thich Nhat Hanh in Plum Village, France, on December 30, 2004.

Parijs, Frankrijk

De hele mensheid is in rouw. De afgelopen dagen heb ik elke dag wierook geofferd en de naam van de Boeddha gereciteerd om energie te sturen naar de slachtoffers en hun families. De hele wereld is geschokt door de ramp in Zuidoost-Azië.

Indonesië en Sri Lanka hebben het meest geleden. De tsunami bereikte zelfs de kusten van Afrika en honderden mensen daar hebben het leven verloren. Ofschoon wij hier zitten, is ook een deel van ons hart en lichaam gestorven.

Veel mensen uit Noord-Europese landen, zoals Zweden, waren op vakantie gegaan naar dit gebied op zoek naar een rustige, niet vervuilde en warme plek om te pauzeren en in enkele ogenblikken nam de tsunami hun leven. Wetenschappers menen dat als Zuidoost-Azië een waarschuwingssysteem had gehad, sommige mensen aan de ramp hadden kunnen ontkomen. Een waarschuwingssysteem had de mensen vier uur tijd kunnen geven om de kustgebieden te verlaten. Maar zelfs dan, hoe hadden gewone mensen gewaarschuwd kunnen worden, degenen die geen radio of TV hebben, die werken op zee, op het land, of de kinderen?

De westerlingen die tijdens de tsunami zijn omgekomen, waren m.n. vakantiegangers die wilden ontsnappen aan het koude winterweer. Maar een aantal van hen was er om liefdadigheidswerk te doen. Ze kwamen niet om vakantie te nemen, maar om te helpen.

Deze rampzalige gebeurtenis spoort ons aan om diep te kijken in de toestand van de menselijke soort. In het christendom is de vraag naar het waarom van dit soort lijden door de eeuwen heen besproken. Waarom staat God, die de wereld met al zijn soorten heeft geschapen, zo'n lijden toe? Deze vraag is door de eeuwen heen een thema geweest voor theologen.

In het boeddhisme spreken we van oorzaak en gevolg. We zeggen dat we de gevolgen van onze daden moeten dragen. Toch vragen mensen zich af: "Hoe kunnen kinderen van drie of vijf jaar oud zulke slechte daden hebben verricht dat ze hun ouders of hun eigen leven moeten verliezen? Hoe kunnen we de wet van karma uitleggen?"

Of we nu christen of boeddhist zijn, deze ramp stelt ons vragen. Christelijke gelovigen vragen zich af: "Hoe kan God, die de mensheid liefheeft, dit soort dingen laten gebeuren?"

Boeddhisten vragen: "Hoe kunnen onschuldige kinderen of mensen die met de beste bedoelingen zijn gekomen om anderen te helpen een misdaad hebben begaan, waardoor ze op deze manier zouden moeten sterven?"

Sommige mensen zeggen dat ze weliswaar in dit leven geen misdaden hebben begaan, maar in een vorig leven wel. We proberen antwoorden als deze te geven.

De Franse dichter Victor Hugo verloor op 40-jarige leeftijd zijn dochter, die ongeveer 20 jaar oud was. Haar naam was Leopoldine. Hij leed diep en vroeg God waarom dit met haar had moeten gebeuren. Ook zij was verdronken. Een tere bloem die net openging, werd plotseling door een golf weggerukt.

Toen zijn dochter stierf, ging hij terug naar zijn geboorteplaats Villequier. In het gedicht 'In Villequier' zegt hij: "De mensheid kan maar één kant van de werkelijkheid zien. De andere kant is ondergedompeld in de duisternis van een angstaanjagend mysterie. De mensheid draagt het juk zonder te weten waarom. Alles wat hij ziet is van korte duur, nietig en vluchtig."

Victor Hugo roept God aan: "Ik kom tot U, God, de Vader in wie wij moeten geloven. Rustig breng ik U de stukken van mijn hart vervuld van uw glorie, het hart dat U gebroken hebt. Ik accepteer dat alleen U weet wat U doet en dat de mens slechts een rietstengel is die beeft in de wind".

De mens is machteloos, de mens is van geen waarde. Dat is onze toestand. Alleen God weet wat Hij doet en wij, Zijn schepsels, begrijpen niet wat Hij doet. Theologen hebben geprobeerd verklaringen te geven. Sommigen zeggen dat als we niet lijden, we niet kunnen groeien. Dus wil God dat we rouwen en lijden, zodat we een kans hebben om te groeien. Sommige mensen kunnen dit soort redeneringen accepteren, anderen niet.

In Plum Village hebben we vaak wedergeboorte en de cyclus van samsara bestudeerd. We weten dat in het volksboeddhisme de leer van de wedergeboorte gebaseerd is op een geloof in een zelf of een ziel. Er wordt gezegd dat wanneer iemand sterft, diegene herboren wordt als een andere persoon of een dier. Er is geloof dat wij voortleven. Als we sterven, houden we niet helemaal op te bestaan. We gaan verder in een andere vorm en dat noemen we de cyclus van geboorte en dood.

Wij hebben echter geleerd dat in de diepe boeddhistische leer wedergeboorte begrepen moet worden in het licht van het 'niet-zelf'. De basis van de boeddhistische leer is de leer van het 'niet-zelf'. Als we wedergeboorte en de oorzaken en vruchten van acties in termen van een 'zelf' begrijpen, hebben we de diepste lagen van de boeddhistische leer nog niet aangeraakt.

Ook de kwestie van het kwaad moet worden opgelost in het licht van 'niet-zelf'.

Als mensen vragen: "Waarom moet ik lijden en onheil ondergaan, terwijl anderen zorgeloos leven?" en "Waarom zou een onschuldig kind gedwongen moeten worden om zo'n diepe ellende te dragen?" De meeste antwoorden op deze vragen zijn gebaseerd op het idee van

een afgescheiden zelf. Wanneer we ons denken baseren op het idee van een afgescheiden zelf, hebben we nog geen antwoord gevonden dat in overeenstemming is met de leer van de Boeddha.

Alle vragen over oorzaak en gevolg, vergelding en wedergeboorte moeten worden opgelost in het licht van de leer van het 'niet-zelf'. We hebben karma bestudeerd volgens de Alleen-Manifestatie leer van de boeddhistische psychologie en we zagen dat er zowel individueel als collectief karma is.

We zouden misschien verwachten dat de mensen in Zuidoost-Azië die daar geboren worden, opgroeien en in hun levensonderhoud voorzien, gedood zouden worden in de tsunami die daar plaatsvond; maar waarom zouden tienduizenden westerlingen daarheen gaan om hun dood tegemoet te treden? Op dit moment zijn er duizenden westerlingen die nog steeds niet weten of hun dierbaren het hebben overleefd, en met elk uur dat verstrijkt neemt hun hoop af.

Als een vliegtuig explodeert en neerstort en bijna alle passagiers op één of twee na omkomen, stellen we de vraag: "Waarom? Waarom zijn ze niet allemaal gestorven? Waarom hebben één of twee mensen het overleefd?" Dit laat ons zien dat karma zowel een individueel als een collectief aspect kent. Wanneer we het principe van het individuele en het collectieve ontdekken, hebben we een eerste stap gezet in de richting van een oplossing van een belangrijk deel van deze kwestie. Als we in de richting van het inzicht van het 'niet-zelf' verder gaan, zullen we gaandeweg antwoorden ontdekken die dichterbij de waarheid liggen.

Tijdens de oorlog in Vietnam werden het land en de bevolking onderworpen aan enorme verwoestingen. Waarom stierven die twee miljoen mensen terwijl andere miljoenen mensen dat niet deden? Als we dit goed bekijken, zullen we zien dat zelfs degenen die niet zijn gestorven, wel gestorven zijn, zij het op een andere manier.

Het is heel duidelijk dat wanneer iemand die we liefhebben sterft, de persoon die sterft minder lijdt dan degenen die hem overleven. Daarom is lijden een collectieve en geen individuele aangelegenheid.

Victor Hugo heeft in zijn leven als dichter diep gezocht en gekeken en daarom zijn veel van zijn gedichten meditatief van aard. Zijn contemplatieve gedichten zijn gebundeld in een bundel genaamd '*Les Contemplations*'. Contemplatie betekent diep kijken.

Victor Hugo ontdekte ook dat het menselijk lot een collectief lot is. Hij ving ook een glimp op van de 'niet-zelf' natuur van alles wat is. Als er een ongeluk gebeurt met één lid van onze familie, lijdt de hele familie. Als er een ongeluk gebeurt met een deel van onze natie, dan treft het de hele natie. Als er een ongeluk gebeurt met een deel van de planeet Aarde, treft dit de hele planeet en we dragen het samen.

Wanneer we zien dat hun lijden ons eigen lijden is en hun dood onze dood, beginnen we de natuur van 'niet-zelf' te zien. Als ik wierook aansteek en bid voor degenen die zijn

omgekomen in de tsunamiramp, zie ik duidelijk dat ik niet alleen bid voor degenen die zijn omgekomen. Ik bid ook voor mezelf, want ook ik ben slachtoffer van die aardbeving.

Wij zijn zelf ook gestorven. Er zijn niet alleen de 155.000 doden. Wanneer we liefhebben, zien we dat wij de persoon die we liefhebben zijn en als onze geliefde sterft, sterven wij ook. Hoewel wij hier zitten en de indruk hebben dat we leven, zijn we in feite ook gestorven. Wat er met één deel van het lichaam gebeurt, gebeurt met het hele lichaam.

De menselijke soort en de planeet Aarde zijn één lichaam. Ik heb het gevoel dat onze planeet Aarde lijdt en deze tsunami de schreeuw is van de aarde in pijn, een klaagzang, een schreeuw om hulp, een waarschuwing.

We leven al zo lang samen zonder liefde en mededogen voor elkaar. We vernietigen elkaar, we misbruiken onze moeder Aarde. Dus de aarde heeft zich tegen ons gekeerd, heeft gekreund, heeft geleden. De aarde is de moeder van alle soorten. We laten elkaar lijden en we laten onze moeder lijden. Deze aardbevingen zijn bellen van mindfulness. De pijn van een deel van de mensheid is de pijn van de hele mensheid. Dat moeten we zien en we moeten wakker worden.

In het verleden, telkens als er een natuurramp plaatsvond, een overstroming, een aardbeving of een epidemie, geloofden de heersers in Aziatische landen dat zij hun verantwoordelijkheid niet hadden genomen en dat daar de reden lag voor de natuurramp die hun land en volk getroffen had.

Wanneer zich een natuurramp voordeed, namen de heersers in Azië het op zich om vegetarisch te leven, te slapen op een matje op de grond en te bidden. De ministers aan het hof werden ook vegetarisch, sliepen op de grond en baden weken lang.

Dit heeft iets zeer prijzenswaardigs. Het betekent dat de koning zijn verantwoordelijkheid neemt. Hij zag dat hij op zo'n manier leefde en regeerde dat rampen zijn land konden treffen. Vegetarisch eten en slapen op de grond was de manier voor de koning en zijn ministers om opnieuw te beginnen. Daar zit iets heel moois in. Maar onze eigen politici kijken niet op die manier naar het leven en deze gewoonte bestaat niet meer.

Wij zijn geen politici of koningen, maar als we ons bewust zijn van het leed en de ellende die de aarde en de menselijke soort treffen, zouden ook wij vegetarische maaltijden moeten eten en op de grond gaan slapen. Ook wij moeten ons hernieuwen en verbeteren, want karma is collectief.

We hebben allemaal tot op zekere hoogte bijgedragen aan het collectieve karma. Een ramp die een deel van onze planeet of de menselijke soort treft, is iets waarvoor we allemaal in bepaalde mate verantwoordelijkheid moeten nemen. Als anderen sterven, sterven wij. Als anderen lijden, lijden wij. Als anderen wanhopig zijn, zijn wij wanhopig. Dat is het inzicht van 'niet-zelf'.

Het inzicht van Victor Hugo is het begin van een ontdekking en een besef dat verder gaat dan het idee van een afgescheiden ik. Wanneer mensen het 'niet-zelf' karakter van pijnlijke

gebeurtenissen zien, kunnen ze deze accepteren en protesteren ze niet bij God of tegen het lot van de mensheid.

In de Tao Te Ching (een Taoïstisch werk) staan de woorden: "De hemel en de aarde zijn onrechtvaardig als ze alle soorten als strohonden zien. Ook de heiligen zijn onmenselijk als ze alle soorten als strohonden zien."

"Strohonden" zijn diegenen waarmee je geen rekening hoeft te houden, degenen zonder enige waarde of betekenis. Als hemel en aarde ontelbare soorten wezens baren, opdat deze kunnen lijden en sterven, dan zijn de aarde en de hemel echt onmenselijk.

De "heiligen" hier zijn de heersers, de keizers. De bevelen van de keizer stonden bekend als heilige richtlijnen. De meningen van de keizer stonden bekend als heilige gedachten. Heersers kunnen het lot van het volk bepalen. Zij beslissen of ze het volk onderwerpen of dat ze ten strijde trekken en zo kunnen zij net zo onmenselijk zijn als de aarde en de hemel. Deze woorden houden een protest in tegen het lot van de mensheid.

We zullen binnenkort de naam van onze leraar Boeddha en de bodhisattva's Manjoeshri, Samantabhadra en Avalokiteshvara reciteren. Als één sangha-lichaam moeten we de energie van mededogen en bewuste aandacht voortbrengen. We moeten de planeet Aarde omhelzen als we bidden voor alle slachtoffers en de families die om hen rouwen.

Sommigen van hen kunnen elkaar vasthouden terwijl ze huilen. Anderen hebben niemand om vast te houden als ze huilen. We moeten voor onszelf bidden, want ook wij zijn slachtoffers van die verschrikkelijke ramp die zojuist heeft plaatsgevonden.

Kijk alstublieft diep. Dit is een kans voor ons om te groeien in begrip. Of je nu uit een christelijke, joodse of boeddhistische traditie komt, je moet diep kijken. De sleutel voor onze contemplatie is 'niet-zelf'.

Victor Hugo was christen, hij heeft een manier gevonden om verder te kijken dan het afgescheiden zelf. We moeten diep kijken om te zien dat wij de doden zijn. Wij zijn die wees, dat kind zijn wij. Alleen door op deze manier te contempleren kunnen we de enorme pijn die we vandaag hebben, accepteren en bevrijden.